https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

Muallif: Ibroximova Laylo Ikromxõja qizi

Toshkent Tibbiyot Universiteti Chirchiq filiali Klinik Ordinatura 1-kurs talabasi.

E-mail: @ofoqovalaylo.gmail.com

Tel +998901235397

INSULTNING DIAGNOSTIKASI, DAVOLASH YONDASHUVLARI VA AMALIY AHAMIYATI

ANNOTATSIYA

Maqolada insultning zamonaviy diagnostika usullari, davolash yondashuvlari va ularning amaliy ahamiyati yoritilgan. Insult yurak-qon tomir kasalliklari orasida yetakchi o‘rin egallab, o‘lim va nogironlikning asosiy sabablaridan biri hisoblanadi. Maqolada kompyuter tomografiya va magnit-rezonans tomografiyaning diagnostik ahamiyati, trombolitik terapiya samaradorligi hamda erta reabilitatsiya choralari bemorlar natijasiga tasiri organildi. Tadqiqot O‘zbekiston–2030 strategiyasida belgilangan sog‘liqni saqlash ustuvor yo‘nalishlariga mos holda olib borildi.Insult patogenezida miya tomirlarining anatomik va funksional holati muhim o‘rin tutadi. Ishemik jarayonlar neyronlarda energiya yetishmovchiligi va qaytmas hujayra shikastlanishiga olib keladi. Erta diagnostika va kompleks davolash nevrologik defitsitni kamaytirishda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar: insult, diagnostika, trombolizis, reabilitatsiya, bosh miyada qon aylanishi.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрены современные методы диагностики инсульта, подходы к лечению и их практическое значение. Инсульт занимает ведущее место среди сердечно-сосудистых заболеваний и является одной из основных причин смертности и инвалидизации. Изучена диагностическая значимость компьютерной и магнитно-резонансной томографии эффективность тромболитической терапии и влияние ранней реабилитации на исходы

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

заболевания. Исследование выполнено в соответствии с приоритетами стратегии «Узбекистан–2030» в сфере здравоохранения. В патогенезе инсульта важную роль играет анатомическое и функциональное состояние мозговых сосудов. Ишемические процессы приводят к энергетической недостаточности нейронов и необратимому клеточному повреждению. Ранняя диагностика и комплексное лечение способствуют снижению неврологического дефицита.

Ключевые слова: инсульт,диагностика,,реабилитация, мозговое кровообращение.

ANNOTATION

The article presents modern diagnostic methods, treatment approaches, and their practical significance in stroke management. Stroke occupies a leading position among cardiovascular diseases and remains one of the main causes of mortality and disability. The diagnostic value of computed tomography and magnetic resonance imaging, the effectiveness of thrombolytic therapy, and the impact of early rehabilitation on patient outcomes were evaluated. The study was conducted in line with the healthcare priorities of the Uzbekistan–2030 strategy. The anatomical and functional condition of cerebral vessels plays a key role in stroke pathogenesis. Ischemic processes lead to neuronal energy failure and irreversible cellular damage. Early diagnosis and comprehensive treatment significantly reduce neurological deficits.

Keywords: stroke, diagnostics, thrombolysis, rehabilitation, cerebral circulation.

KIRISH

Insult bugungi kunda jahon miqyosida dolzarb tibbiy-ijtimoiy muammo hisoblanadi. U ko‘plab holatlarda o‘limga yoki doimiy nogironlikka olib keladi. Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti ma’lumotlariga ko‘ra, insult yurak-qon tomir

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

kasalliklari orasida yetakchi o‘rinni egallaydi. O‘zbekiston–2030 strategiyasida yurak-qon tomir kasalliklarini erta aniqlash, samarali davolash va reabilitatsiya qilish sog‘liqni saqlash tizimining ustuvor vazifalaridan biri sifatida belgilangan. Shu sababli insultni erta diagnostika qilish va kompleks davolash masalalari ilmiy jihatdan muhim ahamiyatga ega.

METODLAR

Tadqiqot davomida klinik kuzatuv, nevrologik tekshiruvlar, instrumental diagnostika usullari (kompyuter tomografiya va magnit-rezonans tomografiya), laborator tahlillar hamda so‘nggi yillarda chop etilgan ilmiy adabiyotlar tahlilidan foydalanildi. Tadqiqot natijalari statistik va tahliliy usullar yordamida baholandi.

Ishtirokchilar:Toshkent viloyati Chirchiq tumani tibbiyot birlashmasi Nevralogiya bõlimida insult tashxisi quyilgan 56 nafar bemorlar qatnashdi.

Ma’lumotlar yiĝish**:**Insult tashxisi quyilgan bemorlar ong osti, obektiv holati,nevrologik simptomlar va laborator-instrumental tekshiruvlar yordamida baholandi.

Klinik baholash:Har bir bemor 12 juft nerv holati vizual va obektiv baholandi.Instrumental va labarator taxlilar asosida kasallik qayd qlindi.

Radiologik tekshiruv:Kampyuter tomografiya va Magnit-rezonans tomografiya kasallikning dastlabki soatlarida bosh miyada gemorogik yoki ishemik õchoqni aniqlash va bosh miya yarim sharlari holatini vizual korish imkoni beradi.

Labarator tekshiruvlar:koagulogramma fibrinogen miqtori,fibrinolitik faollik,qonning ivish tezligi namunalaridan olingan ma’lumotlar orqali baholandi.

NATIJALAR

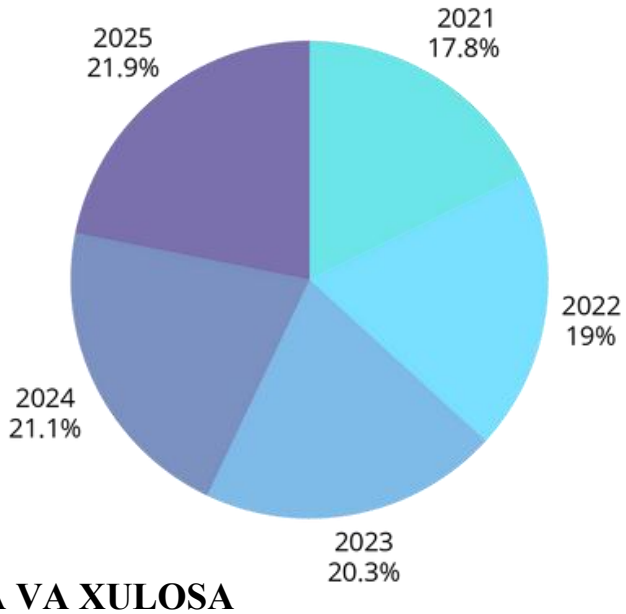
Olingan natijalar shuni ko‘rsatdiki, kompyuter tomografiya insultning gemorragik va ishemik turlarini aniqlashda muhim ahamiyatga ega. Magnit-

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

rezonans tomografiya esa insultning erta bosqichlarida yuqori aniqlikni ta’minlaydi. Trombolitik terapiya kasallik boshlanganidan keyingi dastlabki 4,5 soat ichida qo‘llanganda bemorlarning klinik holati sezilarli darajada yaxshilangani kuzatildi. Erta reabilitatsiya choralarini qo‘llash nogironlik darajasini kamaytirishga xizmat qildi.

So‘nggi yillarda insult bilan kasallanish ko‘rsatkichlarida barqaror o‘sish kuzatilmoqda 2021–2024-yillar ma’lumotlari tahlili asosida 2025-yil uchun prognoz hisoblandi.

“2018–2024-yillar statistik ma’lumotlar asosida, 2025-yil prognoz sifatida hisoblangan. Ma’lumotlar World Stroke Organization va milliy sog‘liqni saqlash manbalariga tayangan.”

MUHOKAMA VA XULOSA

Tadqiqot natijalari shuni kõrsatdiki, insultni erta aniqlash va kompleks davolash yondashuvlari bemor hayot sifatini sezilarli darajada yaxshilashga va kasallik õchoğini erta aniqlashga yordam beradi. Zamonaviy diagnostika usullarini amaliyotga keng joriy etish va reabilitatsiya xizmatlarini rivojlantirish sog‘liqni saqlash tizimi samaradorligini oshiradi. Õzbekiston 2030 strategiyasi insult ham asosiy soğliqni saqlash muammosi sifatida shu jumladan profilaktik

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

tekshiruvlar,ommaviy soğlomlashtirish tadbirkar hududiy statistik monitoring orqali kasallikni oqibatini kamaytirishi ko'zda tutilgan.

XULOSA

Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, insultni erta diagnostika qilish va trombolitik terapiyani dastlabki 4,5 soatda qo‘llash ishemik insult bemorlarida nevrologik defitsitni sezilarli darajada kamaytiradi. Klinik kuzatuvlar va instrumental tekshiruvlar (KT, MRT) natijalari erta tashxis qo‘yishning bemor hayoti va funksional tiklanishga bevosita ta’sir qilishini tasdiqlaydi.

Tizimli reabilitatsiya choralarini bosqichma-bosqich amalga oshirish uzoq muddatli funksional tiklanishni sezilarli darajada yaxshilaydi va shuningdek, bemorlarning mustaqil faoliyatini tiklashga yordam beradi. Bu natijalar sog‘liqni saqlash tizimida insultni boshqarish protokollarini takomillashtirish va milliy tavsiyalar ishlab chiqishda ilmiy asos sifatida foydalanilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1.Standring S. Gray’s Anatomy: The Anatomical Basis of Clinical Practice. 42-nashr. Elsevier; 2021.

https://www.sciencedirect.com/book/9780702077050/grays-anatomy

2.Moore K.L., Dalley A.F., Agur A.M.R. Clinically Oriented Anatomy. 9-nashr. Wolters Kluwer; 2023.

https://shop.lww.com/Clinically-Oriented-Anatomy/p/9781975174872

3.Snell R.S. Clinical Neuroanatomy. 8-nashr. Wolters Kluwer; 2019.

https://shop.lww.com/Clinical-Neuroanatomy/p/9781496347216

4.Purves D., Augustine G.J., Fitzpatrick D. Neuroscience. 6-nashr. Oxford University Press; 2018.

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

https://global.oup.com/academic/product/neuroscience-9781605353807

5.Haines D.E., Mihailoff G.A. Fundamental Neuroscience for Basic and Clinical Applications. Elsevier; 2021.

https://www.elsevier.com/books/fundamental-neuroscience/haines/978-0-12-816344-9

6.Синельников Р.Д., Синельников Я.Р. Атлас анатомии человека. Том 4: Нервная система. Москва: Медицина; 2020.

https://www.studmed.ru/sinelnikov-rd-atlas-anatomiji-cheloveka-tom-4_6a9c.html

7.Сапин М.Р., Билич Г.Л. Анатомия человека. Нервная система. Москва: ГЭОТАР-Медиа; 2019.

https://www.geotar.ru/lots/Q0007197.html

8.Гайворонский И.В. Нормальная анатомия человека. Санкт-Петербург; 2020.

https://www.studmed.ru/gayvoronskiy-iv-normalnaya-anatomiya-cheloveka_8b9b.html